

ФАКУЛЬТЕТ ЯК ФАКУЛЬТЕТ? НІ, ЗНАЧНО КРАЩІЙ!

(історичний нарис)

Яблучанський М.І.

Декан факультету фундаментальної медицини

Харківського національного університету ім. В.Н. Каразіна

РЕЗЮМЕ

Із здобуттям Україною незалежності відновилися освітянська діяльність Харківського національного університету ім. В.Н. Каразіна в медицині. Історичні корені і сучасний стан підготовки лікарів в університеті – тема статті. Головна ідея – медична освіта в Україні має повернутися до освітянського середовища. Конфлікт інтересів, коли в одному секторі концентруються медична освіта й охорона здоров'я, вичерпується. Виграють усі, перш за все пересічні громадяни. Значить, країна в цілому.

КЛЮЧОВІ СЛОВА: історія, медицина

ІСТОРИЧНІ КОРЕНІ

Корені факультету - це корені Університету. При його відкритті, яке відбулося 17 січня 1805 року, серед перших чотирьох факультетів було відділення лікарських і медичних наук [1]. Наш університет, який минулого року набув статусу національного і став носити ім'я його засновника В.Н. Каразіна, - один з найстаріших і найсильніших в Україні та Європі. Отже, і його медичний факультет також. Усім, хто працює та навчається на факультеті, є чим пишатися!

ЕТАПИ СТАНОВЛЕННЯ І РОЗВИТКУ ФАКУЛЬТЕТУ

У розвитку факультету простежуються два етапи. Перший, як і університету, від заснування до 1920 р. У 1920 р. більшовиками по всьому СРСР університети, професура яких не підтримала радянську владу, були закриті, а на їх місці виникло багато розділених фахових закладів вищої освіти. Відтоді не стало й університетського медичного факультету. Другий етап розпочинається 1992 р., коли із здобуттям Україною незалежності розпочалося її демократичне відродження і стало можливим відновлення визнаної цивілізованим світом класичної університетської медичної освіти [2].

ПЕРШИЙ ЕТАП (1805 – 1920 рр.)

Перший етап складається з чотирьох періодів. В основу періодизації покладені університетські Статути 1805, 1835, 1863 та 1884 рр. [1].

Перший період (Статут 1805 р.)

У перший період відділення, яке потім було назване медичним факультетом, складалося з 6 кафедр (1 - анатомії, фізіології і судово-лікарської науки, 2 - патології, терапії і клініки, 3 - хірургії, 4 - пологової майстерності, 5 - скотолікування, 6 – лікар-

ського речовинослів'я, фармації і лікарської словесності). Становлення факультету спочатку проходило повільно. Анатомічний театр і кабінет були відкриті у 1806 р., хірургічна і терапевтична клініки, обидві на 6 ліжок - тільки в 1814 р. Акушерська клініка відкрилася в 1829 р. і мала спочатку 4 ліжка.

Першим деканом був Г.С. Шумлянський, а першими викладачами - А.І. Блюменталь, О.П. Богородицький, М.П. Болгаревський, Г.Ф. Брандейс, П.О. Бутковський, Л.О. Ванноті, О.С. Венедиктов, І.О. Гнідич, Я.Н. Громов, В.Ф. Дрейсіг, Т.С. Іллінський, А.Я. Калькау, І.Д. Книгін, І.П. Каменський, С.Г. Колумна-Вігура, Г.Г. Корітарі, В.Х. Крігер, Ф.В. Пільгер, І.М. Рейпольський, Х.А. Екеблад, С.Г. Шумлянський.

Наступними Статутами вносилися зміни і доповнення в програму навчання, збільшувалася кількість кафедр, змінювалися методи і форми добору і підготовки викладачів, створювалися бази для викладання, змінювалися методика навчального процесу і форми контролю знань студентів. У нових Статутах університету враховувалися стан і рівень медичної науки у відповідний період. "Енциклопедизм" викладання першої половини XIX сторіччя поступово змінюється спеціальними дисциплінами, викладання ведуть підготовлені у відповідних галузях професори і доценти.

Другий період (Статут 1835 р.)

В другий період факультет складався з 10 кафедр. Кафедру анатомії названо кафедрою анатомії людського тіла, на кафедрі фізіології вивчався курс порівняльної анатомії. Були створені кафедри сімейної і приватної патології. Кафедру хірургії поділено на хірургію теоретичну і хірургію операційну з очними хворобами і хірургічною клінікою. На кафедрі пологової майстерності розпочалося викладання курсу "жіночі хвороби і захворювання у немовлят".

На кафедрі судової медицини викладалися також дисципліни: медична поліція, історія і література медицини, енциклопедія і методологія.

Третій період (Статут 1863 р.)

Статут 1863 р. передбачав в університеті 17 кафедр на медичному факультеті. Відкрилися кафедри гістології й ембріології, медичної хімії і фізики, патологічної анатомії, загальної патології, фармакології, факультетської і госпітальної клініки, хірургії і терапії.

Четвертий період (Статут 1884 р.)

У четвертий період кількість кафедр на факультеті сягає 24, в тому числі широко представлені кафедри клінічного напрямку - нервових і душевних хвороб, офтальмології, дитячих хвороб, дерматології і венерології, ін. У цей час тимчасово функціонувало вже чотири клініки - терапевтична, хірургічна, акушерська й офтальмологічна. Довгий час вони не мали спеціальних приміщень і розташовувалися у невеликому флігелі в подвір'ї університету та приватних наукових будинках. У 1896 р. було побудовано клініки на 155 ліжок (замість 75). Будівництво дитячої клініки розпочалося лише в 1912 р.

МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ

Методика викладання на факультеті постійно удосконалювалася. Спершу єдиною формою викладання були лекції, що читалися, майже завжди, на основі записок, зміст яких роками не змінювався. Згодом були запроваджені практичні і семінарські заняття. Кількість практичних занять особливо зросла з відкриттям хірургічної, терапевтичної, акушерської та інших клінік. У матеріалах факультету є свідчення, що факультетська Рада живо цікавилася організацією і проведенням практичних занять студентів та із задоволенням відзначала їх корисність, а також інтерес і активність студентів, що незмінно виявлялися на заняттях. У звітах про діяльність факультету є цифри, що свідчать про кількість виконаних студентами операцій, прийнятих пологів, обстежених амбулаторних хворих, вчинених розтинів трупів.

КОНТРОЛЬ ЗНАТЬ СТУДЕНТІВ

Факультет тримав під постійним контролем знання студентів. Судячи з матеріалів, що збереглися, основною формою контролю вже в той час були іспити. Особливе значення мали напівлікарські і випускні іспити. Перші складалися при переході з II на III курс і включали анатомію, гістологію з ембріологією і хімію. Значущість цих іспи-

тів визначалася тим, що студент, який складав їх, отримував офіційне звання "кандидата медицини" і право бути помічником лікаря. Факультет звертав увагу на надто велику кількість перескладань іспитів і обмежував їх (не більше трьох). Складання випускних іспитів відбувалося в комісії, голову якої призначав Міністр освіти. Члени комісії затверджувалися за представництвом її голови. Випускники отримували звання лікаря.

Перші випускні іспити відбулися в 1815 р. Було дозволено складати ці іспити екстерном. Факультет встановив і спеціальні іспити на звання хірурга, акушера, головного лікаря. Проводилися також іспити на звання аптекаря, провізора, дантиста, аптекарського помічника.

Кількість і склад дисциплін на випускних іспитах були неоднаковими в різні періоди. До екзаменів входили теоретичні і практичні завдання. З 1884 р. державна екзаменаційна комісія прийняла 15 випускних іспитів.

КІЛЬКІСНИЙ СКЛАД СТУДЕНТІВ

Хоча прийом студентів на факультет був оголошений на рік його відкриття, систематичні заняття розпочалися лише в 1811 р. До складу студентів факультету спочатку приймали виключно осіб дворянського походження. Лише в кінці 50-х років було дозволено вступати на факультет випускникам духовних семінарій. За перший період факультет підготував 290 лікарів. У другий період кількість студентів, зарахованих щорічно на факультет, досягає 100 і до кінця існування його вона перевищує 200 чоловік. Збільшуються і випуски лікарів, проте кількість осіб, які закінчували факультет, кожного року за цей період не досягає 60. У подальшому кількість студентів на факультеті значно зростає і до 100-річчя університету він вже мав загалом 899 студентів. Кількість випускників у різні роки третього періоду коливається від 33 до 190 чоловік. Чималий "відсів" студентів був пов'язаний і з їх відсутністю на іспитах та іншими причинами. На першому етапі існування факультет підготував понад 6000 лікарів.

НАУКОВА РОБОТА

Початок наукової роботи на факультеті поклав перший декан, професор хірургії С.Г. Шумлянський. У 1806 р. він опублікував один з перших своїх творів "Изяснение действия на тело человеческое минеральных вод в Полтавской губернии". У цьому ж році він виступив на університет-

ському зборі з промовою "О физических способах жизни". В 1813 р. С.Г. Шумлянський разом з професором анатомії, фізіології і судової медицини І.Д. Книгіним опублікував "Краткое наставление, как предохранить себя от примитивных болезней простыми общедоступными средствами".

У період становлення факультету науковим дослідженням приділялося мало уваги, але вже з другої половини XIX сторіччя ситуація суттєво змінюється. Починають виходити перші наукові праці, публікація яких у майбутньому стає систематичною. У третій період діяльності факультетом було видано майже 130 наукових робіт, включаючи монографії. Надалі кількість публікацій зростає, принаймні в 4 рази.

Чимала частина наукових робіт носила характер дисертацій на здобуття вченого ступеня доктора медицини. Захист дисертацій, який розпочався на факультеті у 1826 році був систематичним. Дисертації публікувалися і широко розповсюджувалися. З 1884 р. щороку до захисту подавалося до 9 дисертацій. На факультеті працювали видатні діячі медичної науки. Імена патолога Д.Ф. Лямбля, хірургів В.Ф. Грубе, М.П.Трінклера, акушера І.П. Лазаревича, офтальмолога Л.Л. Гіршмана, фізіолога В.Я. Данілевського В.Я. та інш. увійшли в історію медицини.

ФАКУЛЬТЕТ І НАУКОВІ ТОВАРИСТВА

Важливу роль у розвитку науки в Харківському університеті відігравали наукові товариства. У листопаді 1812 р. Міністерство освіти затвердило "Статут Харківського товариства наук". Товариство, яке складалося з відділення словесності і відділення природничих наук, вивчало лікарську справу. Це товариство проіснувало до 1830 р. У 1872 р. було створено "Товариство дослідних наук", яке поділилося в 1873 р. на фізико-хімічну і медичну секції. В 1893 р. медична секція виділилася в самостійне "Товариство наукової медицини і гігієни", керівниками якого були І.К. Зарубін і Л.Л. Гіршман. У 1912-1914 рр. утворилися хірургічне товариство та товариство дитячих лікарів.

Факультет був ініціатором організації Харківського наукового медичного товариства, одного з найбільших у Росії, колишньому СРСР і в сьогоденній Україні. Його першим президентом став проф. Д.Ф. Лямбль, а головою - проф. В.Ф. Грубе, обидва співробітники факультету. Університет і його факультет дали путівку в життя майбутнім вченим із світовим ім'ям. Тут отримав вищу освіту і ще в студентські роки розпочав нау-

кову діяльність лауреат Нобелівської премії І.І. Мечников.

БІЛЬШОВИЗМ АБО ЧОМУ ФАКУЛЬТЕТУ НЕ СТАЛО

Четвертий період першого етапу закінчується 1920 р., коли на виконання інструкції Наркомосу УРСР (Україна входила до складу СРСР) університети в країні було розформовано "як найконсервативніші носії старих форм вищої освіти". Дійсною ж причиною було негативне ставлення університетської професури до нової радянської влади.

Як результат, виведення медичного факультету зі складу університету та об'єднання з жіночим медичним інститутом, який існував до цього при Харківському медичному товаристві, що поклало початок Харківській медичній академії, реорганізуваній у 1921 році в Харківський медичний інститут і перейменованій у 1994 році в Харківський медичний університет. Але зв'язок його з Alma Mater на цьому призупинився.

У 1933 р. більшовики схаменулися. Університети відродилися але не в повному складі. Так на довгі часи в Україні було поховано університетську медичну освіту в її класичному розумінні [2].

Сьогодні підготовка лікарів в Україні, як і в інших країнах колишнього СРСР, переважно відбувається у вищих навчальних закладах Міністерства охорони здоров'я (МОЗ). Її відірваність від університетської освіти в справжньому розумінні цього поняття призводить до відомих негативних наслідків. Відставання нашої медицини, тепер вже і практичної, запрограмоване було ще у період утворення СРСР саме згадуваним актом.

Біда в тому, що МОЗ собі замовляє і себе контролює в підготовці лікарських кадрів. Звідси - добре знаний конфлікт інтересів. Україна має його вирішити шляхом повернення усієї освіти під крила Міністерства освіти і науки.

Це не просте політичне рішення є однією з важливих складових реформи центральних органів виконавчої влади країни, а його втілення чи невтілення в життя — це перевірка на демократичну зрілість нашого суспільства.

ДРУГИЙ ЕТАП (З 1992 Р.)

20 листопада 1992 р. Міністерство освіти (МО) України своїм Наказом за №185 доручило університету відновити підготовку фахівців з медицини з наданням їм права лікувальної діяльності. Клопотання про відкриття факультету порушила адміністрація

Харківської області за підтримки провідних вчених, а також низки харківських науково-дослідних інститутів, перш за все медико-біологічного профілю.

У березні 1993 р. в університеті було відкрито факультет фундаментальної медицини (ФФМ), на якому розпочалася підготовка спеціалістів з лікувальної справи за III рівнем з ліцензованим обсягом 60 студентів на кожен рік навчання. Розпочався другий етап підготовки лікарів в університеті. З вересня 1999 р. факультет став також готувати бакалаврів з лабораторної діагностики з ліцензованим обсягом 25 студентів на рік.

Факультет, в якому сьогодні більша половина студентів навчається на умовах індивідуального контракту, не тільки фінансує себе, але й дає прибуток університетові та державі.

Які переваги навчання надає студентові наш університет? По-перше, гарантується висока якість освіти, адже він має можливість отримувати знання з різноманітних наук не на маленьких кафедрах, а на потужних у науково-технічному плані, факультетах. Так, з біології наші студенти отримують знання на біологічному, з фізики на фізичному, з математики на математичному, з хімії на хімічному, з іноземних мов та української мови на мовних, з соціології - на соціологічному, з історії на історичному факультетах. І лише медичні науки представлені медичним факультетом.

Ще одна перевага у нашого студента - можливість одночасно отримати ще одну університетську освіту шляхом паралельного навчання на двох факультетах. Було б бажання. Університет пропонує студентові поряд з медичною отримати одну з інших університетських дисциплін, за бажанням, на економічному, механіко-математичному, радіофізичному, фізико-технічному, біологічному, соціологічному та ін. факультетах. У наступному 2000/2001 навчальному році університет випускає спеціалістів з двома дипломами одночасно – лікаря і менеджера організацій. Іншими словами, одночасно лікаря і економіста. І це лише перший крок.

Ядром відродженого медичного факультету став біологічний. Медичний факультет утворився з відкриттям кафедри загальної і медичної біофізики та загальної і медичної психології, що були передані цим факультетом. Тоді ж частину (24) студентів перевели з біологічного факультету і вони почали вивчати лікувальну справу. На сьогодні на шести курсах факультету за цією спеціальністю навчається близько 300 студентів, у тому числі більше половини - на умовах

індивідуального контракту, як з України, так і Росії, країн Близького Сходу, Азії, Африки і Латинської Америки.

Факультет користується підтримкою адміністрації, інших факультетів і НДІ університету, співпрацює з ними. Для гуманітарної і фундаментальної підготовки студентів університет надає слухачам факультету свої аудиторії. Спеціальну підготовку студенти отримують під час навчання і практичних занять у Харківській медичній академії післядиплої освіти, НДІ медично-біологічного профілю міста. Клінічними базами підготовки студентів на факультеті є також ЦКЛ № 5 Укрзалізниці, Клінічна лікарня № 1 південної залізниці та інші. Лікувальні заклади. Факультет разом з ЦКЛ № 5 став одним з засновників Інституту практичної кардіоневрології. Він співпрацює зі створенням у 1997 р. на базі університету НДІ застосування лазерів у біології і медицині.

Велику допомогу факультету при його організації надав Донецький медичний інститут, що став з 1994 р. Університетом, і особисто його ректор - професор В.М. Козаков. Бібліотека цього інституту передала Харківському університету для потреб факультету підручники з фундаментальних медичних спеціальностей в достатній кількості. Кафедра анатомії людини подарувала анатомічні препарати. Багато інших кафедр поділилися своїми науковими розробками.

На сьогодні на факультеті функціонує шість кафедр: комп'ютерних технологій і математичного моделювання в медицині; загальної і клінічної патології; загальної і клінічної імунології і алергології; внутрішніх хвороб; хірургічних хвороб; педіатрії, акушерства і гінекології.

Наукові дослідження, присвячені найсучаснішим проблемам теоретичної і клінічної медицини, носять комплексний характер і користуються перевагами класичного університету. Приклади – медико-археологічні дослідження у співдружності з істориками, вивчення біомеханіки та автономної нервової регуляції кровообігу з математиками, органозберігаючі хірургічні технології з фізиками та ін. Факультет - розробник новітніх технологій терапевтичного та хірургічного лікування хворих, імунологічної та морфологічної діагностики, які впроваджені в лікарнях міста та країни. У 1995-1999 рр. видається науковий медичний журнал англійською мовою "School of Fundamental Medicine Journal", який у 2000 р. перейменовано у "Вісник Харківського національного університету ім. В.Н. Каразіна" серія "Медицина". Встановлені контакти з вченими і викладачами медичних факультетів університетів США,

Німеччини, Австрії, Туреччини та ін. Факультет підтримує товариські відносини зі своїми двійниками з Дніпропетровського і Московського університетів, медичними вузами і НДІ України. Співробітники факультету виконують дослідження за довгостроковими грантами Міжнародного наукового фонду, НАТО, ТАСІС, та ін.

Факультет має три перших плідних випуски. Дуже приємно, що частина випускників повернулася до нього і влилася в лоно його наймолодших викладачів. У планах факультету і надалі - поповнення професорсько-викладацького складу найкращими своїми випускниками.

Факультет має за мету бути в фарватері підготовки медичних кадрів, використовуючи усі переваги класичного університету. Нові умови і прагнення розвитку суспільства, в якому головною дійовою особою стає людина, ставлять перед нами завдання підготувати дієздатного, конкурентноспроможного випускника, який має перспективи і зробить свою успішну кар'єру. Бо його успіх, його кар'єра - успіх факультету, університету, держави.

ПІСЛЯМОВА АБО ОБСТАВИНИ МОГО ДЕКАНАТВА

Після прийняття рішення про відродження медичної освіти перед керівництвом Університету повстало завдання пошуку кандидатури на посаду декана. Вибір впав на мене. Можливо тому, що, окрім медичного, закінчив механіко-математичний факультет, Харківського університету.

До прийнятої пропозиції з рідним університетом мене на той час ніщо не пов'язувало. Мої наукові дослідження - це розробка та впровадження в медицину, головним чином кардіологію, технологій на базі математичного моделювання. Але співпрацював я на той час лише з професором Б.Я. Кантором з Інституту проблем машинобудування АН України.

Пропозиція за телефоном надійшла від ректора Університету професора Івана Тарапова через професора Віктора Лемешко. Тиждів на роздуми. Насичене спілкування з друзями, більшість з яких потім розділила зі мною долю, пов'язану з факультетом. Вирішальним був вплив мого вчителя академіка Любові Малої. І ось я у ректора університету. Окрім В. Лемешко, там ще декан біологічного факультету Василь Глущенко. Домовляємося, що розпочнемо пробу з мого сумісництва. Але склянка "Наполеону" на голодний шлунок, і В. Лемешко надиктовує мені мою ж заяву... На основне місце робо-

ти. Розпочинати прийшлося з "нуля". Група студентів, які мали вивчати медицину, вже півроку "врізалися" чи не в найчистіші проблеми біології. Медициною і не пахло.

Становлення та розвиток факультету відбувалися чи не у найважчі часи незалежності України. Депресія і таке інше. Кожен з нас відчуває це на "своїй шкірі". Але для факультету і для мене, як декана особливо, найважчими були часи зовсім далекі від згаданих причин. Причин чисто морального плану. Попри незалежність України, її демократичні завоювання, прийняту Конституцію та підконституційні акти, МОЗ розпочало шквальний обстріл Міносвіти та Університету з метою, розумію, "зрівняти із землею" право класичного університету на відродження в своїх пенатах знищеної в ньому більшовиками медичної освіти. Але згадані обставини - це наша неприступна фортеця і ми вистояли.

Факультет не просто існує. Він успішно розвивається, ... Витримав не одну серйозну перевірку на виконання умов ліцензування. Нас цими перевітками гартували, робили сильнішими і впевненішими. Результат - університет акредитований з медицини на найбільш можливий термін - до 2009 року.

Незрозуміла, безпідставна боротьба галяла час. Але були і позитивні моменти. Виявилось, що я вже не такий і поганий публіцист. Мої статті на захист класичної університетської медичної освіти побачили світ у центральних періодичних виданнях [3-7]. Їх, тепер знаю точно, читали і читають на найвищих щаблях влади. З ними доводиться рахуватися. А окрім того, маю чудовий матеріал до мемуарів. Особливо після того, як майже 8 місяців попрацював у МОЗ радником Міністра. З цим досвідом поділився "Фантазіями на тему радника" [8].

Сьогодні відродженому факультету восьмий рік. Маємо три успішних випуски. Плекаємо своїх вихованців. Їх небагато. Але ще кілька випусків, і наші молоді спеціалісти вагомо доповнять лікарську громадськість і сприятимуть її подальшій виключно позитивній структурованості. Значить, і покращенню медицини, охорони здоров'я в країні.

Ми працюємо на нашу державу, на охорону здоров'я нашу, на наш народ. Ми розраховуємо на порозуміння та співпрацю з МОЗ. Має перемогти демократичне, конструктивне мислення. Цьому сприяє нова, відроджена Україна. По іншому просто не має бути. Прийшов час збирати каміння. Що до мене особисто, не шкодую, бо щасливий цим неспокойливим деканством.

ЛІТЕРАТУРА

1. Медицинский факультет Харьковского университета за первые 100 лет его существования (1805-1905). / Под редакцией проф. И.П. Скворцова и Д.И. Багалья. – Харьков. “Издание университета”, - 1905-1906. – 314 с.
2. Харьковский государственный университет 1805-1980. Исторический очерк / Под редакцией И.Е. Тарапова. – Харьков “Вища школа”. - 1980. – 160 с.
3. Яблучанський М.І. Якби я був міністром охорони здоров'я України. – “Медична газета України”. - 1996. - № 37(129). – С. 1-3.
4. Яблучанський М.І. Якби я був міністром охорони здоров'я України. – “Медична газета України”. - 1996. - № 43-44(135-136). – С. 1-2.
5. Яблучанский Н.И. Министр задет за “живое”, но не хочет это признать.- “Зеркало недели”. - 1997. № 43(160). – С. 13.
6. Яблучанский Н.И. Выход один – резать или амбиции на крутую должность в теневом кабмине. - “Зеркало недели”. - 1997. - № 26(143). – С. 3.
7. Яблучанский Н.И. Медик широкого профілю. – “Урядовий кур'єр”. - 1997. - № 92 (1033). – С. 6.
8. Яблучанский Н.И. Фантазии на тему советника. – Харків. “Основа”. – 2000. – 79 с.

ФАКУЛЬТЕТ КАК ФАКУЛЬТЕТ? НЕТ, ЗНАЧИТЕЛЬНО ЛУЧШЕ! (исторический очерк)

Яблучанский Н.И.

Декан факультета фундаментальной медицины Харьковского национального университета
им. В.Н. Каразина

РЕЗЮМЕ

С приобретением Украиной независимости восстановилась образовательная деятельность Харьковского национального университета им. В. Н. Каразина в медицине. Исторические корни и современность подготовки врачей в университете – тема статьи. Главная идея – медицинское образование в Украине должно вернуться в образовательную среду. Конфликт интересов, когда в одном секторе концентрируются медицинское образование и здравоохранение, исчезнет. Выиграют все, прежде всего население Украины. Значить, страна в целом

КЛЮЧЕВЫЕ СЛОВА: история, медицина

USUAL MEDICAL DEPARTMENT? NO, MUCH BETTER! (historical review)

Yabluchansky M.I.

Dean of School of Fundamental Medicine, Kharkov National V.N. Karazin University

SUMMARY

The medical education activity of the Karazin Kharkiv National University was renewed with the Ukraine becoming an independent state. Historical roots and the actuality of the University medical education is the topic of the article. The main idea is that medical education in the Ukraine should turn toward the educational sphere. In this way the conflict of the interests caused by concentration in one place both the medical education and health care will disappear. This is going to be profit for everyone and for ordinary citizen in the first place. This means that whole country will be benefited

KEY WORDS: history, medicine